

AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(consolidarea garanțiilor independenței procesuale a procurorului)
(inițiativa legislativă nr. 372 din 7 octombrie 2026)

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea garanțiilor independenței procesuale a procurorului), înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 372 din 7 octombrie 2026) de către domnul Igor Chiriac, deputat în Parlament, și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă a fost înaintată în conformitate cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și cu art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Sub aspectul intenției de reglementare, potrivit notei de fundamentare, proiectul urmărește consolidarea garanțiilor independenței procesuale a procurorului, prin delimitarea competențelor procurorului ierarhic superior și ale Procurorului General în raport cu activitatea procesuală a procurorilor, precum și prin instituirea unor mecanisme de control asupra intervențiilor în activitatea acestora.

Astfel, proiectul propune modificarea Codului de procedură penală nr. 122/2003 (denumit în continuare *Cod*), inclusiv sub aspectul anulării actelor procurorilor din cadrul procuraturilor specializate, examinării plângerilor împotriva acțiunilor și actelor procurorilor, transmiterii cauzelor care țin de competența procuraturilor specializate și soluționării conflictelor de competență.

Totodată, se propune modificarea Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură în vederea limitării participării ministrului justiției la examinarea, în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor, a chestiunilor disciplinare, de selecție, carieră și evaluare a performanțelor procurorilor.

Având în vedere cele expuse, Guvernul susține de principiu proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea garanțiilor independenței procesuale a procurorului), cu condiția luării în considerare a următoarelor observații și recomandări pentru îmbunătățirea proiectului.

Ab initio, anterior expunerii juridice nemijlocite asupra prevederilor proiectului de lege, urmează a se evidenția faptul că, din punct de vedere conceptual și funcțional, soluțiile propuse comportă o serie de riscuri pentru desfășurarea urmăririi penale și pentru funcționarea mecanismului controlului judiciar al procedurii prejudiciare, care necesită a fi examinate în contextul revizuirii și definitivării proiectului.

În primul rând, mecanismul consultării prealabile a procurorului-șef al procuraturii specializate, în forma propusă, este susceptibil să genereze blocaje sau

tergiversări în desfășurarea urmăririi penale. Or, în lipsa unui termen pentru prezentarea opiniei, a reglementării efectelor neprezentării acesteia și a unei soluții aplicabile în cazurile care nu suferă amânare, exercitarea atribuțiilor procesuale ale Procurorului General poate fi întârziată inclusiv în situațiile în care este necesară o intervenție operativă pentru înlăturarea încălcărilor de lege, respectarea termenelor procesuale ori asigurarea desfășurării urmăririi penale într-un termen rezonabil. În aceste condiții, mecanismul propus poate afecta continuitatea și celeritatea urmăririi penale.

În al doilea rând, instituirea unei competențe distincte a Curții de Apel pentru examinarea plângerilor împotriva unor indicații și ordonanțe ale Procurorului General, fără delimitarea expresă a acesteia de competența judecătorului de instrucție în cadrul controlului judiciar al procedurii prejudiciare, creează riscul suprapunerii mecanismelor de control judiciar. În consecință, pot fi inițiate proceduri judiciare paralele cu privire la aceeași situație procesuală sau la acte procesuale aflate în legătură directă, cu posibilitatea pronunțării unor hotărâri ale Curții de Apel și ale judecătorului de instrucție ale căror soluții ori efecte procesuale să nu poată fi conciliate. O asemenea situație poate genera incertitudine inclusiv cu privire la valabilitatea actelor procesuale efectuate, competența organului care exercită sau conduce urmărirea penală și desfășurarea în continuare a procesului penal.

În al treilea rând, atribuirea Curții de Apel a unei competențe noi în cadrul procedurii prejudiciare, exercitată de un complet format din trei judecători și în termene procesuale restrânse, este susceptibilă să determine o sarcină suplimentară asupra instanței. Or, proiectul nu este însoțit de o evaluare a numărului estimativ al plângerilor care ar putea fi înaintate și nici a impactului organizatoric al noii competențe asupra activității Curții de Apel. În aceste condiții, există riscul suprasolicitării instanței și, implicit, al afectării capacității acesteia de a asigura examinarea în termen rezonabil atât a plângerilor reglementate prin proiect, cât și a celorlalte cauze aflate pe rol.

Riscurile menționate impun o reglementare suficient de clară și completă a mecanismelor propuse, astfel încât consolidarea garanțiilor independenței procesuale a procurorului să nu afecteze, în practică, continuitatea și celeritatea urmăririi penale, precum și coerența mecanismului controlului judiciar.

La articolul I:

La pct. 1, în ceea ce privește competența Curții de Apel de a verifica legalitatea indicațiilor și actelor Procurorului General, argumentele expuse în nota de fundamentare, referitoare la evaluarea extraordinară a integrității și la experiența profesională a judecătorilor Curții de Apel, necesită o examinare suplimentară din perspectiva egalității în fața legii și a garanțiilor statutare ale judecătorilor. În acest sens, judecătorii de instrucție beneficiază de garanțiile aferente statutului de magistrat, iar neparticiparea la evaluarea externă sau nefinalizarea acesteia nu poate constitui, prin ea însăși, un indiciu privind lipsa integrității ori a competenței profesionale.

Totodată, parcurgerea evaluării externe de către judecătorii Curților de Apel nu reprezintă, în sine, un argument suficient pentru justificarea modificării competenței materiale. În acest context, se impune ca delimitarea competențelor

jurisdicționale să fie fundamentată pe criterii obiective, previzibile și corelate cu natura atribuțiilor judiciare și cu structura procesului penal, fără ca stadiul evaluării externe a judecătorilor să constituie un criteriu determinant pentru transferul unor atribuții de la un nivel de jurisdicție la altul.

Referitor la instituirea obligației de solicitare a opiniei prealabile a procurorului-șef al procuraturii specializate, se constată că proiectul nu stabilește termenul și forma de prezentare a opiniei, caracterul acesteia și consecințele neprezentării în termen. Deși sintagma „opinia prealabilă” presupune prezentarea opiniei anterior exercitării atribuției respective de către Procurorul General, lipsa unui termen și a efectelor neprezentării acesteia poate genera incertitudini privind momentul în care atribuția poate fi exercitată.

Astfel, potrivit art. 51 alin. (3³) propus, în cazul indicațiilor date de Procurorul General, în condițiile alin. (3), unui procuror din cadrul procuraturii specializate, urmează a fi solicitată opinia prealabilă a procurorului-șef al procuraturii specializate. Or, potrivit art. 51 alin. (3), indicațiile procurorului ierarhic superior au ca obiect înlăturarea încălcărilor de lege și a omisiunilor admise la efectuarea și/sau conducerea urmăririi penale. În lipsa unui termen pentru prezentarea opiniei și a reglementării efectelor neprezentării acesteia, nu este determinat momentul de la care Procurorul General poate da indicația în cazul în care opinia solicitată nu este prezentată.

Aceeași incertitudine se constată în cazul art. 51 alin. (3⁴) propus, potrivit căruia, la anularea de către Procurorul General a actelor procurorilor din cadrul procuraturii specializate, se solicită opinia prealabilă a procurorului-șef al procuraturii specializate. Proiectul nu stabilește termenul de prezentare a opiniei și nici efectele neprezentării acesteia, nefiind astfel determinat momentul în care Procurorul General poate dispune anularea în lipsa opiniei solicitate.

Problema privind termenul și efectele solicitării opiniei prealabile este relevantă și în cazul soluției propuse la art. 271 alin. (7), întrucât atribuția Procurorului General poate fi exercitată inclusiv în situații legate de durata urmăririi penale, neîntreprinderea acțiunilor necesare sau existența unor încălcări grave în desfășurarea acesteia. În lipsa unui termen pentru prezentarea opiniei și a reglementării efectelor neprezentării acesteia, nu rezultă în ce moment Procurorul General este în drept să emită ordonanța prevăzută de norma propusă.

De asemenea, nu sunt reglementate soluțiile pentru situațiile în care necesitatea intervenției operative este determinată de riscul pierderii probelor, expirarea termenelor procesuale ori existența altor circumstanțe care nu suferă amânare. Lipsa acestor precizări poate genera dificultăți în aplicarea uniformă a normelor și poate afecta operativitatea adoptării unor decizii procesuale necesare pentru asigurarea legalității și celerității urmăririi penale.

În acest sens, se consideră necesară reglementarea unui termen fix pentru prezentarea opiniei procurorului-șef al procuraturii specializate, care ar putea constitui 48 de ore de la comunicarea solicitării, cu precizarea caracterului consultativ al acesteia și a dreptului Procurorului General de a exercita atribuția

procesuală în cazul neprezentării opiniei în termenul stabilit. Totodată, în cazul în care soluția adoptată de Procurorul General diferă de opinia exprimată, indicația sau ordonanța, după caz, urmează să cuprindă motivele pentru care argumentele expuse în opinie nu au fost reținute. Astfel, mecanismul consultării prealabile urmează să asigure examinarea efectivă a poziției procuraturii specializate, fără a afecta caracterul decizional al atribuției exercitate de Procurorul General.

În situațiile care nu suferă amânare, urmează a fi prevăzută posibilitatea exercitării atribuției fără consultare prealabilă, cu informarea imediată a procurorului-șef al procuraturii specializate și indicarea circumstanțelor care au justificat urgența.

Totodată, se atrage atenția că, potrivit art. 53¹ alin. (1) lit. k) și alin. (2) lit. d), Procurorul General, în calitate de procuror ierarhic superior pentru toți procurorii din cadrul sistemului Procuraturii, este în drept să anuleze, total ori parțial, să modifice sau să completeze, prin ordonanță motivată, actele procurorilor ierarhic inferiori. În schimb, art. 51 alin. (3⁴) propus instituie opinia prealabilă a procurorului-șef al procuraturii specializate și posibilitatea contestării la Curtea de Apel exclusiv în cazul anulării actului. În aceste condiții, urmează a fi justificată delimitarea garanțiilor propuse numai la ipoteza anulării, în raport cu celelalte modalități de intervenție prevăzute de art. 53¹ alin. (2) lit. d), respectiv modificarea și completarea actului.

Concomitent, instituirea unor condiții procedurale suplimentare pentru exercitarea acestei atribuții în raport cu procurorii din cadrul procuraturilor specializate ar urma să fie realizată, din perspectiva sistematizării normelor procesuale, prin completarea art. 53¹, care reglementează statutul și atribuțiile procurorului ierarhic superior, nu însă prin completarea art. 51 din Cod, al cărui obiect de reglementare privește atribuțiile procurorului în cadrul urmăririi penale.

La pct. 2, debutul normei de modificare a art. 271 se va expune după cum urmează: „La articolul 271:”.

Cu referire la redacția propozițiilor propuse pentru completarea art. 271 alin. (7), se consideră necesară revizuirea criteriilor care permit dispunerea efectuării urmăririi penale de către un alt organ, inclusiv sub aspectul corelării acestora cu terminologia și instituțiile deja reglementate de Cod.

Astfel, sintagmele „asigurarea celerității urmăririi penale”, „echilibrarea volumului de lucru între organele de urmărire penală” și „capacitățile operaționale necesare” nu sunt definite de Cod și nu oferă, în forma propusă, criterii suficient de determinate pentru exercitarea unei atribuții care permite exceptarea de la regulile generale de competență stabilite de Cod.

În particular, în materia duratei urmăririi penale, art. 20, art. 52 alin. (1) pct. 7), art. 259 și art. 259¹ operează cu noțiunea de „termen rezonabil” și cu criterii pentru aprecierea respectării acestuia.

Totodată, Codul utilizează deja, la art. 53¹ alin. (3) lit. c) și d), formulări referitoare la neîntreprinderea acțiunilor necesare pe cauza penală în mod nejustificat mai mult de 30 de zile, încălcarea gravă a drepturilor persoanelor

participante la procesul penal și omisiunile ireparabile în procesul de administrare a probelor. În aceste condiții, utilizarea în proiect a unor formulări diferite - „se constată date privind încălcarea gravă [...] a drepturilor participanților la proces”, „o omisiune ireparabilă la administrarea probelor” și „neefectuarea nejustificată [...] a acțiunilor necesare” - poate genera incertitudini cu privire la existența unor criterii distincte de cele utilizate la art. 53¹ alin. (3). În măsura în care se urmărește reglementarea aceluiași situații de fapt, se recomandă utilizarea terminologiei consacrate de norma menționată.

Separat, sintagma „încălcarea gravă a legii”, propusă la art. 271 alin. (7), nu are corespondent în art. 53¹ alin. (3) lit. d) și instituie un temei autonom, al cărui conținut nu este delimitat. În lipsa unor criterii care să permită determinarea încălcărilor de lege susceptibile de a justifica dispunerea efectuării urmăririi penale de către un alt organ, aplicarea acestei condiții poate genera o marjă largă de apreciere. Prin urmare, necesitatea și conținutul acestei ipoteze urmează a fi precizate.

Complementar, în vederea delimitării normei generale prevăzute la art. 271 alin. (7) de regimul aplicabil cauzelor în care, potrivit art. 270¹ și 270², procuraturile specializate exercită sau conduc urmărirea penală, se consideră oportun ca soluția propusă să fie reglementată într-un nou alin. (7¹), care să dezbuteze cu formula: „Prin derogare de la alin. (7), ...”. O asemenea structurare ar permite menținerea regulii generale prevăzute la alin. (7), inclusiv sub aspectul titularilor atribuției, și reglementarea distinctă a condițiilor speciale în care numai Procurorul General poate dispune efectuarea urmăririi penale de către un alt organ de urmărire penală în cauzele respective.

De asemenea, urmează a fi revizuită utilizarea termenului „redistribuire”, care nu este utilizat de Cod pentru desemnarea mecanismului reglementat la art. 271 alin. (7). Potrivit normei în vigoare, Procurorul General și adjuncții acestuia dispun, prin ordonanță motivată, efectuarea urmăririi penale de către orice organ de urmărire penală. În aceste condiții, se consideră necesar ca obiect al contestării să fie indicată expres ordonanța Procurorului General emisă în temeiul noului alin. (7¹), iar sintagma „procurorul a cărui cauză este redistribuită” să fie substituită cu sintagma „procurorul care conduce urmărirea penală sau exercită nemijlocit urmărirea penală în cauza respectivă”, în concordanță cu terminologia utilizată de Cod.

În mod corespunzător, în cazul reglementării soluției respective într-un nou alin. (7¹), urmează a fi ajustată și trimiterea corespunzătoare din art. 300 alin. (2¹) propus.

Totodată, propunerea nu ține seama de particularitățile exercitării în practică a competenței prevăzute la art. 271 alin. (7) din Cod, în special de situațiile în care necesitatea transmiterii cauzei către un alt organ de urmărire penală este semnalată nemijlocit de procurorul-șef al procuraturii specializate. În activitatea practică, dispunerea efectuării urmăririi penale de către un alt organ poate avea loc nu doar la inițiativa Procurorului General, ci și în urma examinării unui demers motivat, înaintat de procurorul-șef al procuraturii specializate, în care sunt expuse

circumstanțele cauzei și argumentele care justifică necesitatea adoptării măsurii. Aceste două ipoteze presupun mecanisme procedurale diferite, care necesită o reglementare corespunzătoare.

Astfel, în situația în care transmiterea cauzei este solicitată prin demersul motivat al procurorului-șef al procuraturii specializate, instituirea obligației Procurorului General de a solicita suplimentar opinia prealabilă a aceluiși procuror-șef apare ca fiind redundantă, întrucât poziția acestuia este deja exprimată prin demersul înaintat. Totodată, atunci când Procurorul General intenționează să exercite competența respectivă din oficiu, solicitarea opiniei procurorului-șef al procuraturii specializate poate constitui o garanție procedurală suplimentară, menită să asigure examinarea circumstanțelor relevante înainte de adoptarea deciziei. În această din urmă ipoteză, mecanismul consultării prealabile trebuie să fie reglementat într-o manieră care să nu afecteze exercitarea operativă a atribuțiilor procesuale. Prin urmare, proiectul urmează să prevadă expres că, în cazul în care dispunerea efectuării urmăririi penale de către un alt organ este solicitată prin demersul motivat al procurorului-șef al procuraturii specializate, solicitarea unei opinii prealabile distincte din partea acestuia nu este necesară.

Pentru claritatea și previzibilitatea opțiunii normative date, se consideră necesară stabilirea unui termen fix pentru prezentarea opiniei, reglementarea caracterului consultativ al acesteia și a efectelor neprezentării în termen, precum și a posibilității intervenției fără consultare prealabilă în cazurile care nu suferă amânare. De asemenea, în cazul în care soluția adoptată de Procurorul General diferă de opinia exprimată de procurorului-șef al procuraturii specializate, ordonanța urmează să cuprindă motivele pentru care opinia respectivă nu a fost acceptată.

În continuare, inițiativa privind instituirea unei căi speciale de contestare a ordonanței Procurorului General, în ipoteza reglementată de art. 271 alin. (7) din Cod, necesită o justificare suplimentară. Atribuția respectivă constituie un mecanism procesual prin care Procurorul General asigură organizarea corespunzătoare a efectuării urmăririi penale, inclusiv în raport cu particularitățile cauzei, necesitatea desfășurării acesteia în termen rezonabil și capacitățile organelor de urmărire penală. Exercitarea acestei competențe este supusă condițiilor stabilite de lege și obligației de motivare a ordonanței. În aceste condiții, introducerea unui control judiciar suplimentar asupra deciziei de desemnare a organului care urmează să efectueze urmărirea penală trebuie evaluată inclusiv prin prisma efectelor sale asupra continuității și operativității procesului penal.

În particular, proiectul legii nu reglementează consecințele admiterii unei eventuale contestații și ale anulării de către Curtea de Apel a ordonanței Procurorului General, în situația în care organul de urmărire penală desemnat a efectuat deja acțiuni procesuale în cauza transmisă. Astfel, nu este determinat dacă anularea ordonanței produce efecte numai pentru viitor sau afectează și actele procesuale efectuate anterior, inclusiv sub aspectul competenței organului care le-a realizat, al valabilității acestora și al posibilității utilizării probelor administrate. Aceste incertitudini sunt susceptibile să genereze litigii procesuale suplimentare, inclusiv

invocarea necompetenței organului de urmărire penală și contestarea legalității actelor sau a probelor administrate, cu riscul afectării termenului rezonabil de desfășurare a urmăririi penale.

Totodată, trebuie avut în vedere că decizia privind organul care urmează să efectueze urmărirea penală nu echivalează, prin ea însăși, cu o soluție asupra fondului cauzei și nu determină vinovăția persoanei ori valoarea probantă a mijloacelor de probă. În aceste condiții, necesitatea instituirii unei căi autonome de contestare a unei asemenea decizii se va fundamenta distinct, în raport cu obiectivul urmărit și cu garanțiile procesuale deja existente.

Cu referire la alin. (9) propus, se constată necesitatea uniformizării mecanismului de consultare a procurorilor-șefi ai procuraturilor specializate. Astfel, art. 51 alin. (3³) și (3⁴) operează cu noțiunea de „opinie prealabilă”, ceea ce presupune prezentarea acesteia anterior exercitării atribuției respective de către Procurorul General. În schimb, alin. (9) stabilește că conflictul de competență se soluționează „după solicitarea opiniilor” procurorilor-șefi ai procuraturilor specializate. În aceste condiții, se recomandă corelarea normelor, inclusiv prin substituirea formulei „după solicitarea opiniilor” cu formula „după prezentarea opiniilor”. Totodată, urmează a fi stabilit termenul pentru prezentarea opiniilor și efectele neprezentării acestora în termen, precum și termenul în care Procurorul General soluționează conflictul de competență.

La pct. 3, prin care se propune completarea art. 300 cu alin. (2¹), se constată necesitatea corelării soluției normative cu ansamblul dispozițiilor Codului privind controlul judiciar al procedurii prejudiciare.

Astfel, potrivit alin. (2¹) propus, plângerile împotriva indicațiilor Procurorului General date în condițiile art. 51 alin. (3³), împotriva anulării dispuse de Procurorul General în condițiile art. 51 alin. (3⁴) și ale art. 271 alin. (7) urmează a fi examinate de un complet din trei judecători al Curții de Apel, în termen de trei zile lucrătoare de la data înregistrării acestora.

Se va reține că art. 300, intitulat „Sfera controlului judiciar”, este cuprins în capitolul VIII „Controlul judiciar al procedurii prejudiciare”. Prin inserarea alin. (2¹) în cuprinsul acestui articol, mecanismul propus este integrat în sistemul controlului judiciar exercitat în cadrul procedurii prejudiciare. Instituirea unui regim special de examinare a acestor plângeri de către Curtea de Apel impune, în consecință, corelarea acestuia cu normele Codului privind competența și modul de exercitare a controlului judiciar.

In concreto, potrivit art. 300 alin. (4) în vigoare, plângerile și cererile înaintate conform alin. (2)-(3¹) se examinează de către judecătorul de instrucție. Prin introducerea noului alin. (2¹) în intervalul normativ cuprins între alin. (2) și (3¹), redacția actuală a alin. (4) ar deveni aplicabilă inclusiv plângerilor reglementate de alin. (2¹), deși proiectul atribuie examinarea acestora Curții de Apel. În consecință, art. 300 alin. (4) urmează a fi modificat corespunzător, astfel încât plângerile prevăzute la alin. (2¹) să fie excluse din competența judecătorului de instrucție.

Totodată, se impune delimitarea soluției propuse în raport cu art. 41 alin. (1) pct. 6³), potrivit căruia judecătorul de instrucție asigură controlul judecătoresc în cursul urmăririi penale inclusiv prin examinarea contestațiilor depuse de părțile în proces privind acțiunile procurorului ierarhic superior. Având în vedere că Procurorul General are calitatea de procuror ierarhic superior, iar procurorul este inclus, potrivit art. 6 pct. 31), în partea acuzării, noua competență specială a Curții de Apel necesită delimitarea expresă de competența prevăzută la art. 41 alin. (1) pct. 6³).

În aceeași ordine de idei, art. 38, care reglementează competența Curții de Apel, nu prevede examinarea nemijlocită, în cursul procedurii prejudiciare, a plângerilor împotriva indicațiilor ori ordonanțelor Procurorului General. Prin urmare, pentru asigurarea coerenței normelor de competență, urmează a fi examinată completarea corespunzătoare a art. 38.

Totodată, nota de fundamentare nu justifică distinct necesitatea examinării acestor plângeri de către un complet format din trei judecători și nici termenul de trei zile lucrătoare stabilit pentru soluționarea acestora. În acest sens, urmează a fi examinat și impactul organizatoric al mecanismului propus, astfel încât exercitarea noii competențe să nu afecteze examinarea în termen a celorlalte cauze aflate pe rolul Curții de Apel.

În acest context, se consideră oportună examinarea, ca soluție alternativă, a atribuirii competenței de examinare a plângerilor respective judecătorului de instrucție. O asemenea soluție ar corespunde sistemului actual al controlului judiciar al procedurii prejudiciare, inclusiv art. 41 alin. (1) pct. 6³) și art. 300 alin. (4), și ar permite aplicarea mecanismelor procesuale deja reglementate de Cod. Totodată, această opțiune ar reduce necesitatea instituirii unui regim derogatoriu distinct pentru Curtea de Apel și a intervențiilor normative suplimentare necesare pentru corelarea normelor privind competența și procedura de examinare.

În cazul menținerii soluției privind atribuirea competenței Curții de Apel, sub aspectul obiectului controlului judiciar, redacția alin. (2¹) propus necesită, de asemenea, revizuire. Formula „împotriva anulării dispuse de Procurorul General în condițiile art. 51 alin. (3⁴) și ale art. 271 alin. (7)” asociază, din punct de vedere gramatical, noțiunea de „anulare” inclusiv cu mecanismul reglementat la art. 271 alin. (7), deși norma respectivă vizează dispunerea, prin ordonanță motivată, a efectuării urmăririi penale de către un alt organ de urmărire penală. În aceste condiții, cele trei categorii de obiecte supuse controlului urmează a fi individualizate distinct: indicațiile Procurorului General date în condițiile art. 51 alin. (3³), ordonanțele prin care sunt anulate actele procurorilor în condițiile art. 51 alin. (3⁴) și ordonanțele prin care se dispune efectuarea urmăririi penale de către un alt organ în condițiile art. 271 alin. (7¹), în cazul acceptării soluției de reglementare a acestui mecanism într-un alineat distinct.

În mod corespunzător, necesită revizuire și formula potrivit căreia „controlul judiciar se limitează la verificarea legalității acțiunilor contestate”. Or, obiectul controlului nu îl constituie exclusiv acțiuni, ci o indicație a Procurorului General și,

în celelalte două ipoteze, ordonanțe emise de acesta. Potrivit art. 6 pct. 1), ordonanța constituie act procedural, iar Codul distinge între acte și acțiuni procesuale. Totodată, proiectul nu determină conținutul și limitele verificării legalității, nefiind clar dacă aceasta se circumscrie verificării competenței, formei, procedurii și motivării actului contestat sau presupune și examinarea întrunirii, în concret, a condițiilor materiale care au fundamentat intervenția Procurorului General. Aspectul prezintă o relevanță deosebită în cazul ordonanței emise în temeiul art. 271 alin. (7), întrucât criteriile precum asigurarea celerității urmăririi penale, echilibrarea volumului de lucru, complexitatea cauzei sau existența capacităților operaționale necesare presupun aprecierea unor circumstanțe factuale și organizaționale. În aceste condiții, urmează a fi delimitat cu suficientă claritate standardul și întinderea controlului judiciar exercitat de instanță.

Sub alt aspect, proiectul nu reglementează raportul dintre drepturile de contestare recunoscute procurorului vizat de intervenția Procurorului General și procurorului-șef al procuraturii specializate. Astfel, deși ambii sunt titulari ai dreptului de a depune plângere la Curtea de Apel, nu rezultă dacă aceste drepturi sunt exercitate în mod autonom și cum urmează a fi examinată plângerea în situația în care pozițiile acestora nu coincid, inclusiv atunci când unul dintre ei contestă indicația sau ordonanța Procurorului General, iar celălalt nu o contestă ori consideră intervenția ca fiind legală.

Totodată, proiectul nu stabilește termenul de depunere a plângerii și momentul de la care acesta începe să curgă, modalitatea sesizării instanței, competența teritorială a instanței, modalitatea și termenul de prezentare a materialelor necesare examinării plângerii, modul de examinare a acesteia, persoanele care participă la procedură sau pot prezenta explicații, precum și efectul depunerii plângerii asupra executării ori producerii efectelor indicației sau ordonanței contestate.

În special, în cazul contestării ordonanței prin care s-a dispus efectuarea urmăririi penale de către un alt organ, nu rezultă dacă, până la soluționarea plângerii, urmărirea penală continuă să fie exercitată ori condusă în cadrul procuraturii specializate care instrumenta cauza anterior emiterii ordonanței sau de organul desemnat prin aceasta.

De asemenea, proiectul nu stabilește tipul hotărârii judecătorești prin care Curtea de Apel soluționează plângerea, soluțiile procesuale pe care aceasta este în drept să le pronunțe și efectele juridice ale admiterii plângerii. În particular, nu rezultă ce efect produce constatarea nelegalității asupra indicației Procurorului General ori, după caz, asupra ordonanței contestate.

Totodată, nu este determinat caracterul hotărârii pronunțate de Curtea de Apel, nefiind stabilit dacă aceasta este irevocabilă sau poate fi supusă unei căi de atac. În cazul în care se urmărește soluționarea plângerii de către Curtea de Apel în primă și ultimă instanță, această opțiune poate ridica probleme sub aspectul posibilității verificării hotărârii de către o instanță superioară și, implicit, al asigurării unui dublu grad de jurisdicție. Acest aspect prezintă o relevanță sporită având în vedere natura actelor supuse controlului și efectele pe care acestea le pot produce asupra

desfășurării urmăririi penale. În aceste condiții, soluția propusă necesită o justificare distinctă. În cazul instituirii unei căi de atac, urmează a fi reglementate expres titularii acesteia, termenul și modul de exercitare, instanța competentă și efectele exercitării căii de atac.

Clarificarea soluțiilor și a efectelor hotărârii Curții de Apel prezintă relevanță și prin prisma art. 251-251² privind nulitatea actelor procedurale. Potrivit art. 251 alin. (2), actele îndeplinite ulterior actului declarat nul sunt, la rândul lor, lovite de nulitate atunci când există o legătură directă între acestea și actul declarat nul. Prin urmare, simpla constatare a nelegalității nu permite, în lipsa unei reglementări exprese a soluției instanței, determinarea incidenței normelor privind nulitatea actelor procesuale.

Problema prezintă o relevanță deosebită în cazul ordonanței prin care Procurorul General dispune efectuarea urmăririi penale de către un alt organ, întrucât, între momentul emiterii ordonanței și soluționarea plângerii, organul desemnat poate efectua acte procesuale. În ipoteza constatării ulterioare a nelegalității ordonanței, proiectul nu permite determinarea efectului hotărârii Curții de Apel asupra acesteia și, în consecință, nici a situației juridice a actelor procesuale efectuate în intervalul respectiv.

Prin urmare, având în vedere caracterul derogatoriu al soluției propuse și necesitatea unor intervenții normative suplimentare pentru integrarea acesteia în mecanismul controlului judiciar al procedurii prejudiciare, se consideră oportună examinarea posibilității atribuirii competenței de examinare a plângerilor respective judecătorului de instrucție, în cadrul mecanismelor de control judiciar deja reglementate de Cod. În cazul menținerii soluției privind competența Curții de Apel, mecanismul propus la art. 300 alin. (2¹) urmează a fi reglementat în mod complet și corelat sistemic cu dispozițiile capitolului VIII, prin determinarea competenței materiale și teritoriale a instanței, a obiectului controlului, a termenului și modalității de sesizare, a modului de examinare, a efectului plângerii, a tipului și caracterului hotărârii, a soluțiilor care pot fi pronunțate și a efectelor acestora.

La articolul II:

Cu referire la redacția propusă a art. 75 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, se constată necesitatea precizării sferei interdicției instituite în privința ministrului justiției. Potrivit proiectului, acesta „nu participă la examinarea cauzelor disciplinare privind procurorii și nici la adoptarea hotărârilor privind selecția și cariera acestora, în sensul art. 19 și 29, cu excepția chestiunilor ce țin de procedurile de evaluare externă a procurorilor”.

În materia răspunderii disciplinare, se va reține că, potrivit art. 50 alin. (1) din Legea nr. 3/2016, cauzele disciplinare privind procurorii sunt examinate de Colegiul de disciplină și etică, în timp ce Consiliul Superior al Procurorilor examinează, potrivit art. 70 alin. (1) lit. f), contestațiile împotriva hotărârilor colegiilor sale. Totodată, art. 52¹ alin. (8) atribuie Consiliului examinarea cauzelor disciplinare împotriva Procurorului General. În aceste condiții, sintagma „examinarea cauzelor

disciplinare privind procurorii” urmează a fi corelată cu atribuțiile exercitate efectiv de Consiliul Superior al Procurorilor în materie disciplinară.

În materia selecției și carierei procurorilor, proiectul interzice doar participarea ministrului justiției la „adoptarea hotărârilor”. Or, potrivit art. 74 alin. (1), participarea unui membru al Consiliului include, distinct de exercitarea votului, examinarea materialelor, formularea demersurilor, expunerea argumentelor și prezentarea materialelor suplimentare. Prin urmare, dacă intenția proiectului este excluderea ministrului justiției din procedurile respective, interdicția urmează a fi formulată astfel încât să vizeze atât examinarea chestiunilor, cât și adoptarea hotărârilor.

Totodată, urmează a fi revizuită trimiterea la art. 19 și 29, întrucât art. 19 reglementează selecția și cariera procurorilor, iar art. 29 reglementează evaluarea performanțelor acestora. În mod corespunzător, excepția privind „procedurile de evaluare externă” urmează a fi corelată expres cu Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, al cărei art. 18 atribuie Consiliului Superior al Procurorilor examinarea rezultatelor evaluării și adoptarea hotărârii privind promovarea sau nepromovarea acesteia.

Având în vedere observațiile menționate, se recomandă expunerea alin. (3) după cum urmează:

„(3) Ministrul justiției nu participă la examinarea contestațiilor împotriva hotărârilor Colegiului de disciplină și etică și nici la examinarea cauzelor disciplinare împotriva Procurorului General, a chestiunilor privind selecția și cariera procurorilor, precum și evaluarea performanțelor acestora, cu excepția chestiunilor privind evaluarea externă a procurorilor în condițiile Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative.”

La **articolul III** se recomandă revizuirea acestuia și expunerea după cum urmează:

„**Art. III.** – (1) Prezenta lege intră în vigoare la 30 aprilie 2027, cu excepția art. II, care intră în vigoare la expirarea termenului de o lună de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) În termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, Procuratura Generală:

a) va aproba actele normative necesare pentru punerea în aplicare a prevederilor prezentei legi;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.”